

אפילו להטיל ספק באושר המדומה שלו. בסרטים כמו מר קלומפף או דוקטור פולדר, קומדיות שחורות ופסימיות, מדובר בשני בורגנים שמנסים לפרוץ החוצה מן המיס-גרת הזאת, ולהתקומם נגד אורח-החיים שבו כל דחף פנימי נדחק הצידה. כל רגש וכל תחושה עובר ביקורת של ההיגיון ושל אמות-המידה המוסריות והחברתיות. והאימה בפני הבלתי-נודע גורמת לכך שאין איש עושה אלא את מה שעושים האחרים וכבר נבדק קודם לכן.

עין ביקורתית. כבר מתוך שני הסרטים הללו, ניתן להבחין בהבדל שני, מהותי וחשוב עוד יותר, בין הקולנוע ההולנדי לקולנוע הישראלי. אומנם גם שם יש קומדיות איוויליות ונערים מיוחמים, כמו אצלנו, אולם יחסית, כמות הסרטים

במאי פים דה-לה-פאפה
משוגע לקולנוע

בין ידידות לאהבה

רגעים (צפון, תל-אביב, ישראל) — סיפור מערכת-היחסים בין שתי נשים צעירות, אחת ישראלית, ה-שנייה תיירת מצרפת. הן פוגשות זו בזו ברכבת הנוסעת לירושלים. הישראלית בדרכה לכתוב-ספר, הצרפתייה במיס-גרת טיול ברחבי הארץ. הן נקשרות ביניהן בקשרים שהסרט מתקשה להגדיר, משהו יותר מידידות, אבל לא ממש אהבה. בסופו של דבר, הקירבה ביניהן מגיעה לשיא בעזרת צד שלישי, ידיד של הישראלית, שבא לבקרה בירושלים ומתנה אהבים עם שתי הנשים אחרי ליל בילויים, בסצנה שנו-ררה את חמת זעמה של הצנוורה הצנועה והצדקנית שלנו. החלק השני של הסרט מוקדש לפגישה מחודשת בין השתיים, חמש שנים מאוחר יותר, כשהישראלית כבר נשואה לידיד שלה ואחרי שילדה לו ילדים, והצרפתייה, שעדיין מהיילה קשר מיכתבים כל הזמן, באה לבקרה שוב. אבל גם הפעם נעצרת מערכת היחסים ביניהן בגבול שלפני מע-שים מוגדרים.

לטובת הסרט ולזכות מיכל בת-אדם, שזה נסיונה הרא-שון כבמאית, צריך לומר שהשימוש בטכניקה הקולנועית נהיר לה, ושהיא מיטיבה ליצור אווירה, לרמוז רמזים ולהמי-חיש תחושות, בעזרת מבטים חטופים, מצלמה שמתבוננת אל המקום הנכון, או שתיקות, כמעט ללא עזרת דיאלוג. אם יטען מישהו כי הסרט אינו מעני לומר דברים עד הסוף, בתיאור הקשר בין השתיים שהוא נושא הבלעדי, יתכן שזו בדיקת הכוונה: הצגת שתי נשים שנאבקות בנסיונות הלסביות שלהן, אם זה אכן כך, הרי הצילום, הבימוי והמישחק, במיוחד זה של הצרפתייה בריגיט קאטיון, המו-

בת-אדם וקאטיון: פגישה מחודשת

פיעה לצד מיכל בת-אדם, משרתים היטב את המטרה. לעומת זאת, מצטיין הסרט בקוצר ראייה מחריד. כל מה שאינו נוגע ישירות לשתי הדמויות הראשיות, מוזנח לחלו-טין. אין כאן דמויות מישנה, לכל היותר יש צללים חיוורים ובלתי-מעניינים. אין שום ניסיון ליצור רקע אמיתי לאי-רועים האישיים המוצגים על המסך, ואם הפגישה בין השתיים היתה מתנהלת בחלל החיצון זה לא היה משנה הרבה. אפילו במה שנוגע להן עצמן, כל מה שאינו שייך לסיפור הקשר ביניהן, פשוט אינו קיים. וזה אינו מספיק כדי שלצופה יהיה באמת איכפת.

תגלית יפהפיה. השחקנית המופיעה בסרט זה, וילקה ואן אמלרוי, תגלית של הצמד שכונה במשך שנים בהולנד, בחיבה "פים וויס" (עד שנפרדו לפני כשנתיים). היא כיום הדבר הקרוב ביותר שיש בהולנד לכוכבת בקנה-מידה בינלאומי, יפהפיה המשתתפת בסרטים רבים בהולנד ובבלגיה. פרנץ זווארטס, במאי סרטים נסיוניים, הקדיש לה את סרטו הראשון זו אני. זהו סרט שמתרחש כולו בדירה אחת עם דמות אחת — דמותה של וילקה המגלמת, למעשה, את עצמה. העלילה, המספרת על שחקנית שמקבלת הצעה טלפונית לתפקיד וצריכה להחליט במשך שעה וחצי, מספקת אפשרות לזווארטס ליישם את נסיונו בקולנוע הנסיוני, למטרות עלילתיות. ואכן, התרגיל מצא חן בעיניו עד כדי כך שהוא עבר בינתיים לבימוי סרטי עלילה מן השורה.

במיסגרת הסרטים ההולנדיים שיוקרנו

שחתם בשם "מולטאטולי", שפירושו "ראי-תי סבל רב".
הומור שחור. פאסטורלה 43 של וים ורסטאפן מבוסס גם הוא על רומן מפורסם. הפעם של סימון וסטדייק, על תקופת הכיבוש הנאצי בהולנד. זוהי פרסקה רחבת-ידיים ומרשימה, בהומור שחור ובריבוי הדמויות האנושיות שבו, פרסקה שמציגה את העם ההולנדי כתערובת של תמימות ונחישות-דעת. קונפורמיסטים שזקוקים ל-שיגרה אפילו במחתרת שלהם, וגם כאשר

במאי פונס ראדמקרום
הידוע שבהם

אין ספק בליבם מה הוא הדבר שהם צריכים לעשות. ורסטאפן, יהודי עם שותפו במשך שנים רבות, פים דה לה-פאפה, סיפק לקולנוע ההולנדי כמה מסרטי המרתקים והמצליחים ביותר. השניים החלו דרכם בהפקת סרטים קצרים, הם עברו לסרטים ארוכים, כאשר הם מתחלפים לסירוגין במלאכת הבימוי וההפקה (ניסיון שניסו בזמנו לשחזר גם בארץ, ללא הצלחה) וכמה מסרטיהם בעבר, שהיו נועזים במיוחד בשימוש שהם עשו במין ובחריגים חברי-תיים, הבטיחו להם לא רק ביקורות אוה-רות, אלא גם הכנסות שמנות.

דה לה-פאפה עצמו מיוצג בתוכנית של הסינמטקים בסרטו עם אחד, שהוא, למע-שה, מחווה של הבמאי לארץ מולדתו, סורנגאם (גווינה ההולנדית). דה לה-פאפה, משוגע לקולנוע הכולע סרטים בכמויות בלתי-רגילות ומחזיק בביתו וותקים פרי-טיים של כל סירטי היצ'קוק המאוחרים, ניסה בסרט זה להצביע על המשבר שהוא עצמו חש, משר של מי שאינו יכול להחליט אם להעדיף את מולדתו, שהיא עדיין פרימיטיבית ובשלבי התארגנות, או את אירופה, מולדתו, המתוחכמת, והמת-נוות, שבה הוא חש זר.

זיוה ריויטר ב"אנה ירדת השמש"
פירסום בינלאומי

מאקס האולר, לדעת רבים, הוא הסרט החשוב ביותר שנעשה בהולנד, בשנים האחרונות, על-ידי הידוע בבמאי הולנד, פונס ראדמקרום. משחזר למשל את השחי-רות והניצול המחפיר שהיה נהוג באינדו-נזיה, או, עדיין מושבה הולנדית, באמצע המאה הקודמת, מבוסס על ספר ששייך לקלאסיקה של הספרות ההולנדית, באותו שם, שנכתב כנראה על-ידי פקיד מימשל

שמנסים להתמודד ברצינות עם המציאות ולנתח אותה בעין ביקורתית, גדול לאני שיעור מזה שמקובל בישראל. אולי משום כך אפשר למצוא בקולנוע ההולנדי הרבה יותר סרטים אמיתיים מאשר בקולנוע הישראלי, גם בבחירת הנושאים וגם בדרך הטיפול בהם. אם מדובר בעבר הרחוק, בעבר הקרוב או במציאות של היום.

במאי וים ורסטאפן
המרתקים והמצליחים

אצלנו, יוקרן גם אנה, ילדת השמש, סרט המשחזר את החלמתה של נערה הסובלת מסכיזופרניה. זהו סרט של הבמאי רנה ון ני, שהחל דרכו בסירטי תעודה — נושא שבו הולנד זכתה בפירסום בינלאומי עוד לפני שנים, תודות לבמאי בשם ז'וריס איוונס.

אגדות מלנכוליות, הן סרטים קצרים שנעשו על-ידי ארבעה במאים צעירים, כולם בוגרי בית-הספר לקולנוע בהולנד. הידועים שבהם, הם גידו פטרס ונושקה ואן בראקל, שתבוא כנראה לישראל במיס-גרת החדש כדי להציג סרט נוסף משלה, אהבה ראשונה, המתאר את החוויה הריג-שית-המינית הראשונה של נערה בת 14 המקיימת יחסים עם גבר שהוא למעשה ידיד של הוריה.